

9-1-1981

ระลึกคุณครู แต่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ชมณี หัวหน้าภาควิชาจุลชีววิทยาท่านแรก ที่
จากไป...

นราทร ธรรมบุตร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ธรรมบุตร, นราทร (1981) "ระลึกคุณครู แต่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ชมณี หัวหน้าภาควิชาจุลชีววิทยาท่านแรก ที่จากไป...", *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 25: Iss. 5, Article 1.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal/vol25/iss5/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทบรรณาธิการ

ระลึกคุณครู

แต่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อภัย ชมนัน
หัวหน้าภาควิชาจุลชีววิทยาท่านแรก ที่จากไป...:

นราทร ธรรมบุตร*

**Dhamobutra N. A tribute to professor Aphai
Chamunee. Chula Med J 1981 ; 25 (5) : 989-992**

The professor was one of the early pioneers who helped making our medical school as it is now. He contributed immensely to the Department of Microbiology, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, and became its first head department. His researches on cholera, hemorrhagic fever, and other infectious diseases were numerous and invaluable. As a teacher, he was dedicated to his work. He served the department faithfully and effectively until his retirement. On April 21, 1981, we lost a great man to diabetes and cardiovascular accident. His work would remain with and carried on by us, his students and colleagues.

* ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติในอดีต :

ท่านอาจารย์ เกิดเมื่อ 13 ตุลาคม 2469 ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เมื่อจบการศึกษาขั้นต้นแล้วจึงได้มาเรียนต่อที่ ร.ร. สวนกุหลาบ จบแพทยศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) ปี 2481 เป็นแพทย์คนที่ 585 ของประเทศ ผู้ที่เรียนอยู่รุ่นใกล้เคียงกับท่านอาจารย์คือ ศาสตราจารย์ น.พ. จิต ตูจินดา

ท่านอาจารย์เป็นนักเรียนทุนรุ่นแรกของพระราชปีตุลาฯ ศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิล อเมริกา และกลับมารับราชการในคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลอยู่ระยะหนึ่ง เมื่ออายุได้ 40 ปี ได้ลาออกจากราชการ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ วุฒิสูงสุดที่ท่านได้รับคือ พ.บ., พ.ค. (กิตติมศักดิ์), Diploma of Bacteriology and Diploma of Skin and Venereal Diseases.

ประวัติรับราชการ :

ระยะที่คณะแพทยศาสตร์ ร.พ. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตั้งขึ้นโดยพระบรมราชปรีชาขององค์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล นั้น ในแผนกวิชาพยาธิวิทยา ที่ท่านศาสตราจารย์ น.พ. ภิรมย์ สุวรรณเทมีย์ เป็นหัวหน้าอยู่นั้น สาขาจุลชีววิทยาขาดผู้เชี่ยวชาญ ศาสตราจารย์ น.พ. เฉลิม พรหมมาส ผู้บัญชาการมหา-

วิทยาลัยแพทยศาสตร์จึงเชิญท่านอาจารย์ น.พ. อกัยฯ กลับเข้ารับราชการในสาขาจุลชีววิทยา แผนกวิชาพยาธิ อีกครั้งหนึ่ง

จึงนับได้ว่าท่านเป็นหนึ่งในบรรดาผู้ก่อตั้ง คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เช่นเดียวกับศาสตราจารย์ หลวงดิปิตธรรม ศรีพิยัคต์, ศาสตราจารย์ น.พ. เวก เนตรวิเศษ, ศาสตราจารย์ น.พ. สมาน มั่นตราภรณ์, ศาสตราจารย์ น.พ. บัณฑิต ทวีพัฒน์ และ ฯลฯ

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าเสียดายที่อายุราชการของท่านอาจารย์ไม่ต่อเนื่องกันจึงเป็นเหตุให้ท่านไม่ได้รับพระราชทานเครื่องอิสริยยศระดับสายสะพาย

ชีวิตครอบครัว :

สมรสกับ ม.ร.ว. อุไร สนิทวงศ์ มีบุตรชายเพียงคนเดียว เป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระยะสุดท้ายของชีวิต :

เมื่อเกษียณอายุ ฯ ปี 2509 นั้น ท่านอาจารย์ยังแข็งแรงดี ศาสตราจารย์ น.พ. เฉลิม วัชรพุกก์ แนะนำให้ไปเป็นแพทย์ที่ปรึกษา ณ ศูนย์กาชาดบางแค ท่านทำงานอยู่หลายปี และได้ป่วยเป็น CVA ศาสตราจารย์ น.พ. ประพฤติ ลักษณะพุกก์ ตรวจให้การวินิจฉัย และแนะนำ

ให้เข้ารับรักษาตัวที่ตึกธนาคารกรุงเทพฯ ร.พ. จุฬาลงกรณ์ ในความดูแลของอาจารย์ น.พ. ทองจันทร์ หงส์สถากรณ์ ระยะเวลาจึงพบว่าท่าน เป็นโรคเบาหวานด้วย

แม้ว่าท่านจะทุเลาจากโรคแล้วก็ตาม ความเป็นแพทย์และมีจรรยาบรรณ ที่ดีที่ท่าน อาจารย์ก็ยกย่อง ประกอบกิจการแพทย์เพื่อช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ต่อไป โดยมีให้เห็นแก่ความเหนื่อย ภาระทั้งวัน ระลึกคุณครูของชมรม คณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ ปี 2522. ท่าน ก็ยังมาปรากฏตัว ก่อเกิดความปีติแก่ลูกศิษย์ ของท่านมาก

ผลงานทางวิชาการ :

ด้านบริหาร : ท่านอาจารย์นำความ เจริญให้กับหน่วยจุลชีววิทยา แผนกวิชา พยาธิวิทยามาก ในครั้งนั้น อาจารย์ประจำ หน่วยมีเพียง 4-5 ท่าน เช่น อาจารย์ พ.ญ. อัมพันธ์ ทศนีย์เวช, อาจารย์ น.พ. ขจร ประนิช และอาจารย์ น.พ. คิลก เย็นบุตร ฯลฯ เป็นต้น

การที่สาขาจุลชีววิทยาในแผนกวิชาพยาธิ วิทยา สามารถแยกเป็นแผนกอิสระได้นั้น ก็ ด้วยความสามารถของท่านที่ได้วางแผนพัฒนา มาโดยตลอด จนกระทั่งคณะกรรมการมหา วิทยาลัยเห็นความสำคัญ ท่านจึงได้เป็นหัวหน้า

ภาควิชาจุลชีววิทยาเป็นท่านแรก ในขณะที่ ท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้าสาขาจุลชีววิทยา และ หัวหน้าแผนกจุลชีววิทยา นั้น ผู้อยู่ได้บังคับกับ บัญชาที่มีความสบายใจ ในความอารีของท่าน เสมอ

ด้านวิจัย : ปัญหาโรคติดเชื้อที่สำคัญ ขณะนั้น ก็คืออหิวาต์ และไข้เลือดออกท่าน อาจารย์ทำวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับจุลชีพก่อโรค เหล่านี้มาก บางครั้งต้องขับรถไปรับไข้ที่ไร ปฏิบัติขณะที่ฟาร์มหลวงสุวรรณ วาจกสถิติจ บางเขน ด้วยตัวของท่านเอง ต้องเลี้ยงสัตว์ ทดลองเอง (เพราะไม่มีศูนย์สัตว์ทดลองเหมือน ปัจจุบัน) และต้องเดินทางไปประชุมเกี่ยวกับ โรคติดเชื้อต่างประเทศบ่อยๆ เป็นประจำ ฉะนั้น ผลงานทางวิชาการนั้นมีมากจนไม่ สามารถจะบรรยายได้

เกี่ยวกับการสอน :

นิสัยบางคนมักจะบ่นว่า สอนไม่ค่อย กระจ่างแจ้ง แต่อีกหลายคนพอใจ เพราะการ สอนแบบนี้ทำให้แทบทุกคนต้องเข้าใจต้องสมมุติ และอ่านขั้นตอนที่ท่านแนะนำ นับว่าเป็นผลดี อย่างมาก ในห้องปฏิบัติการท่านชอบสาธิตการ ทำ Gold Colloidal test (Lange's test) คือ สืบค้นโปรตีน โกลบูลิน ในน้ำไขสันหลัง เพื่อวินิจฉัยโรคซีฟัลสซันสมอง (Cerebrospinal

Syphilis), การทดสอบข้อบัญญัติของ โคค
 ไปสทูเลทส์ (Koch's postulates) แสดง
 Complement fixation, และ Treponema
 pallidum immobilization test ให้นิสิตแพทย์
 ทุกปีโดยไม่รู้จักเหน้อย ทำความตื่นเต้นและ
 พอใจต่อลูกศิษย์ของท่านเป็นอย่างมาก

ตั้งแต่ต้นปี 2524 เป็นต้นมา อาการ
 เบาหวานของท่านกำเริบขึ้น ประกอบกับมี
 อาการทางโรค CVA รุนแรงขึ้น ท่านจึงได้
 จากไปอย่างสงบ เมื่อ 21 เมษายน 2524 ชั่ว
 ชีวิตของท่านมีแต่งงานและงานเพื่อสังคมและ

ส่วนรวมโดยไม่รู้จักเหน้อย โกรธใครไม่เป็น
 ไม่ดูค่าใคร.... รู้จักข่มใจ.... ไม่นินทาใครลับ
 หลัง..... สมดังพุทธภาษิตที่ว่า

“โกรธ ทเมณ อัจฉินเท” ฟังตัดความโกรธ
 ด้วยความข่มใจ.

“อนถ์ ปรีวชเชติ อถถ์ กณหาคิ บณทิตโต”
 บัณฑิตย่อมเว้นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์, คือเอาแต่
 สิ่งที่เป็นประโยชน์

ขอให้ดวงวิญญาณของท่านอาจารย์จงไป
 สู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ...

น.พ. นราทร ธรรมบุตร